

kevés leletanyagot eredményezett, amely alatt nagyobb számú leletet tartalmazó, erősen faszenes réteg után, egy vékonyabb, agyagos réteg alatt találtuk meg az átégett járósíntet. A sérült járósínt alatt 10 cm-re egy másik, átégett, ledöngölt szintet is észleltünk.

A 3. helyiség (folyosó) erősen lepusztult állapotban maradt meg, így itt járósíntet nem találtunk. Az egész területet azonban, utólagosan ásott, anyagnyerő (kő, tégl) gödrök tarkították, főleg a falak mentén. A 6. és 7. falakon falelválást észleltünk.

A már ismert leletanyag mellett egy 1573-ból származó Miksa ezüst dénárt, néhány majolikatóredéket, mázas csempedarabot, budai fehér kerámiát, illetve sötétzöld rajzolattal díszített, fűzöld alapú freskótörödeléket találtunk a törmelék között. Az ásatás során néhány faragott kő is előkerült.

ARADI CSILLA – MÉSZÁROS SZILVIA

137. Gérce, Homokbánya

(Vas megye) B

2000. augusztus 7–10. között a Berzsenyi Dániel Főiskola (Szombathely) Történelem Tanszéke régésztechnikus képzése során végeztünk itt leletmentést. Az eddig ismeretlen lelőhelyre Nagy Gábor helyi lakos hívta fel a figyelmet, kerámiatörödeléket hozott be, amelyek a késő bronzkori korai halomsíros kultúra emlékéhez sorolhatók.

Ezért, s mivel a gércei MgTSz ma is műveli a bányát, került sor a szondázásra a művelővel történő egyeztetést követően. Kb. 160 m²-nyi felületet tártunk fel. A szárazság miatt igen kemény, valamint a munkagépek által agyonjárt kavicsos talaj igencsak megnehezítette a munkát. A terület hajdani mélyszántása miatt csak szórványos cseréptörödeléket találtunk, illetve egy a munkagépek által már korábban részben megsemmisített, a metszetben jelentkező gödör részletét tártuk fel. Megállapítottuk, hogy a területen csak a halomsíros kultúra településére utaló emlékegyanyag található meg, s hogy a bánya jövőbeni terjeszkedése azt tovább fogja pusztítani. A település jelentőségét növelik a közeli Jánosháza ilyen korú, feltárt halomsírhalmjai.

ILON GÁBOR

138. Göd, Bócsaújtelep

(MRT 9. k. I/6. lh.)

(Nógrád megye) Ró

Soproni Sándor a Dunától légvonalban 3 km-re fekvő, a környezetéből enyhén kiemelkedő lelőhelyen a felszíni nyomok és a nagy számban előkerült késő római katonai bélyeges téglák alapján egy nagyméretű késő római erődöt feltételezett.

Az 1957 és 1962 között készült légi felvételeken (Hadtörténelmi Intézet) tisztán kirajzolódik az erőd 12 fal síkjába illeszkedő kör alakú toronnyal erősített ovális alaprajza. Az ovális két legtávolabbi pontja között a

távolság 450 m. A 2000. év ásatását megelőzően elkészített szintvonalas térkép és terepbejárások alátámasztották az objektum légi felvételek által mutatott fekvését és alaprajzát. A tornyok helyén ugyanis a felszín dombszerűen kiemelkedik és erősen törmelékes (római falazótéglák és habarcs).

Az erőd falának ovális formájából következően a védművek kutatására az erőd középpontjából sugárisan húzott árokrendszer alkalmazása a legcélszerűbb. Az első árkot az erőd DK-i felében, az önkormányzat által ipari park céljára kijelölt területen húztuk. A 40 m hosszú – a légi felvételek alapján az erőd falát vagy árkát biztosan metszenie kellő – kutatóárokban azonban régészeti jelenség nem mutatkozott. A második árkot az erőd DNy-i részében a 12. sz. tornyot jelző törmelékes dombot metszve jelöltem ki. A kör alakú torony középpontját érintő 25 m-es árok két, egymástól 10,5 m-re futó 30 cm vastag „falat” metszett. (Falkiszedésre utaló jelenség nem mutatkozott.) A két „fal” közötti távolság mértani középpontjában egy több, mint 1,5 m mélyre leütött – valószínűleg a homokos altalaj miatt – kövekkel és római téglákkal körberakott, 30 cm átmérőjű cölöp lyukát találtuk. A tapasztalt 30 cm-es „falak” meglepők, mivel egy barbaricumban épült késő római erőd falainak (el)várható vastagsága minimum 2 m. Az ásatás és a terepbejárások során leletanyag nem került elő. Szórványleletként egy OF ARN BONO MAG bélyeges falazótégla került a múzeumba. Ismertté vált továbbá 18 késő római érem, amelyet az erőd területén gyűjtöttek. A legkésőbbi I. Valentianus uralkodása alatt verték.

A szintvonalas térképet Terei György készítette el. Az ásatáson részt vett Balogh Tibor régészhallgató.

MRÁV ZSOLT

139. Gödöllő, Petőfi tér 2.

(Pest megye) U, Ű

2000. szeptember 19-én az építető Szerelvény Arzenál Kft. megkezdte az Arzenál Áruház alapozási munkáit. A helyszínre 20-án a késő délelőtti órákban érkeztem. Addigra az alapárkokat sajnos már bebetonozták (az omlásveszély miatt rögtön beleöntötték a betont), viszont az épület közepére tervezett pillérgödrök közül egy még betonozatlan volt, a másik hármat pedig a jelenlétemben ásták ki. A pillérgödrök nagysága 2,10×2,10 m, mélységük 1,60 m.

Három pillérgödörben 80–90 cm-ig új- és legújabb kori törmelék látszott, helyenként még mélyebbre nyúló, ugyanilyen korú beásásokkal. Ez alatt barna homok, majd sárgásvörös homok jelentkezett. A 4. pillérgödör D-i oldalában a barna homok alá nyúló faszénmorzsás beásást figyeltem meg, cserepet sajnos nem tudtam kiszedni belőle. Elképzelhetőnek tartom, hogy ez is újkori. (Hasonló jellegű, de biztosan újkori, a faszéneken kívül tégladarabkákat, mészcsonókat is tartalmazó beásások a többi pillérgödörben is voltak.) Ugyanakkor – szintén a D-i oldalból – a barna homok alatti sárgásvörös, helyenként foltokban barna homokkal kevert (nem boly-

gatatlan!) homokból 1 db pelyvás anyagú, körömcspé-
ses újkőkori cserepet sikerült kiszedni.

A cserép a gödöllői 10/42. sz. lelőhelyet (MRT XIII/
3. k.) jelzi.

KÓVÁRI KLÁRA

140. Gyál, 7000 hrsz. terület

(Pest megye) B, Sza, Ú

A fent nevezett ingatlanon, az M5 autópályától nyugat-
ra, a Soroksári határdűlő, az autópálya, valamint az au-
tópálya gyáli lehajtó sávja és egy keskeny akácerdő által
határolt részen az Imperial Hungaria Befektetési Kft.
kereskedelmi centrumot kíván létesíteni. Korábban ezen
a helyen, pontosabban a beruházási terület közepén hú-
zódnó enyhe kiemelkedésen kb. 120×150 méteres, ovális
foltban bronzkori (vatyai kultúra) és római kori szar-
mata edénytöredékek alapján, a homokos-poros felszín
miatt nem lehatárolható régészeti lelőhelyet (Gyál 5.
sz. lelőhely) lokalizáltunk.

A beruházó a kivitelezési munkálatokat előzetes
egyeztetés nélkül egy, a területet középen átszelő kb. 8
m széles sáv humuszolásával kezdte, amely az autópá-
lya melletti vízcsőátereszt építési munkahelyszínének
jobb megközelítési lehetőségeit szolgálta. Az alkalmi
földút mellett kiásott árok metszetében földszínező-
dések mutatkoztak. A beruházóval való kapcsolat fel-
vételét követően megállapodást kötött egymással az
Imperial Hungaria Befektetési Kft. és a Pest Megyei Mú-
zeumok Igazgatósága, amelynek értelmében 2000. má-
jus 12. és július 5. között a beruházó finanszírozásában
ellenőrizték a szervizutak építésének humuszolási mun-
káit, valamint elvégezték az I. építési szakasz terü-
letének régészeti szondázását. A régészeti munkálatok
(beleértve a restaurálást, nyilvántartást és leletelhelye-
zést is) összköltsége 12 millió Ft.

A 80 309 m² nagyságú területen gépekkel egymástól
10 m távolságra 35 db 2 méter széles szondázó árkot nyi-
tottunk, nagyjából az M5 autópályával párhuzamosan,
teljesen lefedve a későbbi építési szakaszt. A humuszt és
az alatta található, nyessel kitermelt földet egymástól
különválasztva, a szondázó árkok közötti részen depo-
náltuk. A feltárandó objektumok nyelési szintje 60–120
cm. A dokumentált 132 objektum (árkok, termény- és
hulladéktároló gödrök, kút, egy részük egymással össze-
függő árokrendszer külön-külön előkerült eleme) feltá-
rása bronzkori (Vatya kultúra) és római kori szarmata ke-
rámia, továbbá néhány vaseszköz és állatcsont előkerü-
lését eredményezte. Megállapítható, hogy e két korszak
településeinek objektumai a szondázó árkok közötti fel-
táratlan területen is folytatódnak. Harminc, mellékletet
nem tartalmazó objektum újkori gödör lehetett.

A szondázással körülhatárolható, teljes feltárára vá-
ró terület nagysága kb. 36 000 m².

A régészeti szondázás befejezése után a feltárt ob-
jektumok és szondázó árkok (közöttük a felhalmozott
humusz és altalaj) betakaratlanul maradtak. Szerződéses

kötelezettségünknek megfelelően tájékoztattuk a beru-
házót a munkálatok eredményeiről, jelezve azt is, hogy
ugyancsak a szerződés értelmében a pozitív ered-
ménnyel zárult kutatások miatt szükséges a régészeti-
leg érintett terület rész teljes feltárása.

A szondázó ásatás dokumentációja és a régészeti
leletanyag a nagykőrösi Arany János Múzeumba került,
ahol a dokumentációt a 1440–2000 adattári számon
őrizzük. A régészeti leletek restaurálását megkezdtük.

Munkatárs: Dinnyés István, Hegedűs Attila.

SIMON LÁSZLÓ

141. Gyirmót, Borsó-dűlő, homokbánya

(Győr-Moson-Sopron megye) U, B, LT, Ró

A Borsó-dűlőben 1997-ben nyitottak homokbányát, ek-
kor rövid leletmentés során őskori (neolit és kora bronz-
kor), kelta, római és középkori lelőhelyként vált ismert-
té. Akkor a területből kb. 1 ha került elhordásra, ennek
mintegy 1/3-át sikerült megkutatni.

2000 szeptemberében újabb 1 ha területet jelöltek
ki homokkitermelésre, így újabb ásatás vált szükségessé,
melynek költségeit a tulajdonos fedezte. 2000. október 6.
és december 15. között megkutatott felületen összesen
301 objektumot dokumentáltunk, ebből 73 volt építmény
gödre, közülük 56 került ebben a szezonban feltárára.

A feltárás során a Dunántúli Vonaldíszes Kultúra
gödreit bontottuk ki, melyek nagy részét a későbbi ko-
rok nagyon sűrű beásásai bolygattak.

A kelta időszakból LT C végére tehető tíz, téglalap
alakú, földbe ásott gödörházépítmény és néhány tároló-
gödör, ezek mindegyike nagy mennyiségben tartalma-
zott elsősorban kerámiatöredékekből álló leletanyagot.

A római korban a 2–4. század között folyamatosan
lakott területen eddig 46 téglalap alakú, 2–3 cölöpös tar-
tószerkezetű, földbe ásott házépítményt bontottunk ki.
A betöltődések és a szuperpozíciós beásások, valamint
a leletek alapján legalább két korszakot sikerült elkülö-
nítünk. Megállapítható volt, hogy a 3. században na-
gyobb tűzvész pusztíthatott, a házak egy része ekkor
semmisült meg. A leletanyag főként kerámiatöredékek-
ből áll, de jelentős számban kerültek elő viseleti tárgyak
és mezőgazdasági szerszámok is.

A feltáráson és a környező területen 4 ha területről
gyűjtöttünk terepbejárás során római kori leleteket, ke-
rámia- és fémtárgyakat, helyenként téglalapépítés nyo-
mait találtuk és a vetésben kirajzolódó foltokból továb-
bi házak helyét és széles árkokat is megfigyeltünk. A
bánya ÉK-i részén bronzkori kerámiatöredékeket is
gyűjtöttünk.

EGRY ILDIKÓ

142. Győrő, Koplaló

(Győr-Moson-Sopron megye) Kk

2000. január 7-én a Kapuvár és Répcelak közötti gázve-
zeték nyomvonalában, Győrő „Koplaló” határrészén